

Література:

1. 吴静. 书写缺席的历史—陶咏白研究员访谈录. 文艺研究2022. URL: <https://www.artsbj.cn/meishu/368604.html> (дата звернення 28.01.2024).
2. 咏白. 走向自觉的女性绘画. *美术观察*1997. 数字3. 頁 45-47.
3. 陶咏白. “进行时”的女性艺术. *中国油画*2008. 数字 4, 頁 44-47.
4. 陶咏白. 进行时”女性艺术—从女性的“自觉”走向人的“自由. *中国艺术*数字 4, 頁 8-13.
5. 陶咏白. 走向自觉的女性绘画. *当代油画*2015. 数字 7, 頁 1-5.
6. 陶詠白, 李堤. 歷史: 中國女性繞畫史湖南美術出版社, 2000.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-402-3-24>

**LIBRARY INTERIORS OF THE EDUCATIONAL BUILDINGS
IN LVIV IN THE 19TH – EARLY 20TH CENTURY**

**ОБЛАШТУВАННЯ ІНТЕР'ЄРІВ БІБЛІОТЕК ОСВІТНІХ
БУДІВЕЛЬ ЛЬВОВА ХІХ– ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ**

Datsko N. Yu.

*PhD student at the Department
of Architecture and Conservation
Institute of architecture and design
of Lviv Polytechnic National University
Lviv, Ukraine*

Дацько Н. Ю.

*аспірантка кафедри архітектури
та реставрації
Інститут архітектури та дизайну
Національного університету
«Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Людина розвивається протягом всього свого життя. Для становлення її як особистості, особливе значення мають початкові роки, в тому числі, період освіти. Міністерство освіти і науки України розробило концепцію Нової української школи, де визначальним у вихованні дитини є освітній простір. Він включає також розробку дизайну приміщення, де проходить навчальний процес. Звертаючись до історії розвитку освітнього процесу, слід звернути увагу на період ХІХ – початок ХХ століття, коли швидкими темпами розвивалися

університети, гімназії, школи, і простір для їх навчання, мав виховувати у студенті, гімназисті чи учні повагу до знань. Тому велике значення мало мистецьке оформлення середовища навчання, в тому числі бібліотечних шаф.

У період XIX – початку XX століття місто Львів було розташоване на перетині шляхів Австрійської імперії та активно розвивалося: розширялися межі міста за рахунок збільшення чисельності мешканців, що спричинило архітектурно-будівельний розвиток, а також розвиток освіти [1]. Добре сполучення Львова із Європейськими центрами вплинуло на запровадження світових мистецьких тенденції того часу як в архітектурі, так і при облаштуванні будівель – в інтер'єрах приміщень.

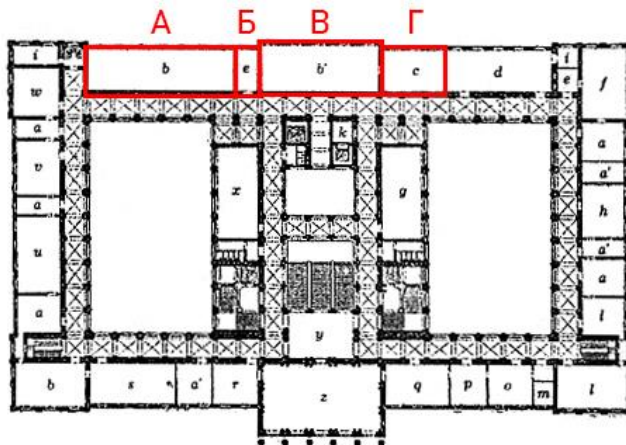
У цей період зведено більшість провідних освітніх будівель Львова, які існують по цей день. Це, перш за все, головний корпус Національного університету «Львівська політехніка» (1874–1877); головний корпус Львівського національного університету ім. І. Франка (1877–1881), який будувався як Галицький крайовий сейм; комплекс корпусів Львівського національного медичного університету ім. Д. Галицького (1888–1894), який будувався як Медичний відділ Львівського університету; будівля Наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка (1905); монастир та гімназія Василян, де тепер знаходиться головний корпус Національного лісотехнічного університету України (1906–1908); Промислова школа на вул. Театральній, 17 (1890–1892) та на вул. Снопківській, 47 (1906–1909); Академічна гімназія (1906), та інші навчальні заклади.

У перелічених будівлях навчальних закладів облаштовувались інтер'єри, які мали мати репрезентативну роль, налаштувати студентів на навчання, виховувати у них повагу до знань, до прекрасного, розвивати особистість.

На прикладі облаштування читальних зал студентських бібліотек двох університетів Львова – Національного університету «Львівська політехніка» та Львівського національного університету ім. І. Франка, – розглянемо освітній декоративний простір періоду XIX – початку XX століття.

Читальна зала старої студентської бібліотеки у головному корпусі Національного університету «Львівська політехніка». Приміщення бібліотеки облаштовано у 1878–1883 рр. за проектом провідного львівського архітектора, а згодом ректора університету, Юліана Захаревича у стилі неоренесансу. На плані (рис. 1) видно, що бібліотека складалася з чотирьох приміщень: входу (Б), бібліотечного сховища (А), бібліотеки разом з читальною залою для студентів (В) та

читальної зали для професорів (Г). З усіх приміщень найбільш ошатне оздоблення мала зала для студентів, на відміну від професорської, яка була набагато менша.

**Рис. 1. План другого поверху головного корпусу
Національного університету «Львівська політехніка».
Червоним позначено приміщення старої бібліотеки**

У студентській читальні (рис. 2) Юліан Захаревич запроєктував двоярусну бібліотечну шафу, яку виготовила фабрика братів Вчеляків. Ця шафа має пишне оздоблення, яке розробив Леонард Марконі, а різьбу виконав Тадеуш Сокульський [2]. Зокрема, шафу прикрашає ряд кронштейнів з маскаронами, на яких чергуються зображення портретів її творців – Юліана Захаревича та Леонарда Марконі. Вигляд шафи доповнює дерев'яна кесонна стеля, яка оздоблена олійним розписом у тому ж стилі. У XX ст. через недбалий догляд оригінальне покриття шафи знищено, другий ярус демонтовано. Зокрема, у період Першої та Другої світових воєн у приміщенні головного корпусу було розміщено військовий госпіталь. У 2018–2021 рр. бібліотечну шафу було відреставровано. Паралельно із реставрацією шафи, було відтворено дерев'яну підлогу та світильники. Також позаду задніх панелей шафи було виявлено оригінальний настінний розпис, який відтворено на решті стін. Осінню 2021 р. проведено дослідження стелі. Виявлено, що стелю було перефарбовано. Колористика оригінального шару чудово

поєднуються з іншим оздобленням приміщення, проте наступні перефарбування мають вже іншу кольорову гаму та є досить неохайними. На прикладі цієї читальної зали можна простежити, що середовище для навчання, в якому перебуває студент, відіграє важливу роль. Помітно, що ще на початку реставрації приміщення здавалося пустим та не мало цілісного вигляду, проте з часом, коли приміщення відновило первісний вигляд, воно стало набагато затишнішим та заповненим (рис. 2).

Рис. 2. Читальна зала старої студентської бібліотеки у головному корпусі Національного університету «Львівська політехніка».

Перша фотографія – вигляд у 1894-1900 р., друга – вигляд на початку реставрації у 2019 р., третя – вигляд після реставрації шафи у 2022 р.

Наукова бібліотека ЛНУ імені Івана Франка. У 1905 р. зведено приміщення університетської бібліотеки. Попередня наукова бібліотека була знищена від пожежі в університетському будинку під час листопадового повстання 1848 р. [3]. У 1896 р. під керівництвом радника будівництва при Галицькому намісництві Юзефа Браунсейса розпочато роботу над проектом нового комплексу для спільного розміщення Бібліотеки та Зоологічного інституту. Проте розгляд цього проекту зазнав критики, тому влітку 1897 р. Технічний департамент Міністерства внутрішніх справ вирішив для бібліотеки Університету побудувати окрему будівлю. У підготовці нового проекту були враховані рекомендації та розробки директора бібліотеки Університету в Граці Вільгельма Гааса. У 1899 р. проект був узгоджений із дирекцією бібліотеки та, відповідно до вимог бібліотекарів (йшлося про збільшення площі книгосховища, багатшу оздобу фасаду тощо), його

допрацював інженер та архітектор Григорій Пежанський [4]. Бібліотеку споруджено за зразками університетських бібліотек Відня та Граца (рис. 3). Зокрема, для комфортного читання запроєктовано верхнє освітлення через скляний дах над великим читальним залом, також спеціальні металеві конструкції у книгосховищі, щоб мати змогу розмістити 500 тис. томів. Розписи інтер'єрів будівлі запроєктував Юліан Макаревич (1854–1936), їх виконали проф. Т. Рибковський та молодий український художник Юліан Буцманюк (1885–1967). Приміщення оздоблено стилізованими орнаментами, символічними зображеннями та латинськими і грецькими сентенціями, що нагадували про античні витoki класичного університету, пояснювали його структуру та провіщали вічне буття [4].

**Рис. 3. Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка (зведено у 1905 р.),
Університетська бібліотека в головному корпусі
Віденського університету (1884 р.), Університетська бібліотека
у м. Грац, Австрія (1894 р.)**

Таким чином, наповнення освітнього простору відіграло важливу роль у XIX – початку XX століття. До облаштування бібліотечних зал університетів Львова долучалися найкращі майстри, що дозволило створити унікальне середовище, яке має надзвичайну мистецьку цінність. Зберегти, відреставрувати та законсервувати такі зразки дерев'яних мистецьких пам'яток є завданням для науковців і реставраторів.

Література:

1. Дацько Н. Великогабаритні дерев'яні меблі в інтер'єрах освітніх будівель Львова XIX – початку XX століття: історичні передумови розвитку та стан збереженості. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 63. Том 1. С. 54–60.
2. Бірюльов Ю. Захаревичі: Творці столичного Львова. Львів: Центр Європи, 2010. 336 с.

3. Історія Університету. URL: <https://lnu.edu.ua/about/university-today-and-tomorrow/history/> (дата звернення: 31.01.2024).

4. Наукова бібліотека ЛНУ імені Івана Франка. Історія. URL: <https://lnulibrary.lviv.ua/about/history/> (дата звернення: 31.01.2024).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-402-3-25>

**THE ARCHIVES OF THE WARSAW ACADEMY OF ARTS
AS AN INFORMATION SOURCE FOR CLARIFYING
AND SUPPLEMENTING THE BIOGRAPHICAL DATA
OF THE ARTIST WITOLD MANASTYRSKI**

**АРХІВ ВАРШАВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ
ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО УТОЧНЕННЯ
ТА ДОПОВНЕННЯ БІОГРАФІЧНИХ ДАНИХ
ХУДОЖНИКА ВІТОЛЬДА МАНАСТИРСЬКОГО**

Denysiuk O. Yu.

*PhD in Art History,
Associate Professor at the Department
of Art Theory and History
National Academy of Fine Arts
and Architecture
Kyiv, Ukraine*

Денисюк О. Ю.

*кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри теорії
та історії мистецтва
Національна академія
образотворчого мистецтва та
архітектури
м. Київ, Україна*

Вітольд Манастирський (1915–1992), один із яскравих представників львівської живописної школи, знаний педагог, син відомого українського художника Антіна Манастирського (1878–1969). Не дивлячись на те, що творчість та постать митця є добре знана в Україні, проте на сьогодні вкрай мало мистецтвознавчих досліджень присвячено його творчому доробку та життєвому шляху. Тому доповнення біографічних даних про митця, опираючись на архівні документи, є актуальним.

Архів Варшавської академії мистецтв (надалі ВАМ або Академія – авт.) є універсальним джерелом інформації як про базову підготовку митця в стінах Академії, так і про життєвий та творчий шлях до його